ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ǴYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ǴYLYM JÁNE BILIM - 2024»

PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«ǴYLYM JÁNE BILIM - 2024»

2024
Астана

УДК 001
ББК 72
G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докоранттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов имолодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001
ББК 72
G99

ISBN 978-601-7697-07-5

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2024

6.8. Қытай филологиясының даму үрдісі мен өзекті мәселелері

ӘОЖ 821.581

ХУ СЮЭВЭН ЖӘНЕ ОНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ БЕТАЛЫСЫ

Абдуллина Алина Русланкызы
alinaabdullina252@gmail.com
Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ 7М02311 – «Шетел филологиясы: қытай тілі» білім беру бағдарламасының 1 курс магистранты, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – ф.ғ.к, доцент м.а., Б.Жылқыбекұлы

Ху Сюэвэн 1967 жылы Гуюань округінде, Хуангай Наоның шағын ауылында, кең шалғындары, халықтық стилінің қарапайымдылығы және Гуюань шекара округінің шағын ауылында дүниеге келді. Бала кезінде ол кітаптарды шамамен ешқашан көрмеген, тек «Рухтар дәрежесіне көтерілу» (封神演义), «Дала атты әскері» (草原铁骑), «Шуақты күн» (艳阳天) шығармаларын достарынан алып оқыған, олар оған аса қымбат болды [1].

Орта мектепті бітіргеннен кейін ол Чжанбей педагогикалық мектебіне қабылданды. 1987 жылы Чжанбей педагогикалық мектебін бітіргеннен кейін ол туған қаласына оралып, Байтуяо ауылындағы орта мектепте сабақ берді, ал екі жылдан кейін Хэбэй педагогикалық колледжіне Қытай бөлімінде оқуды жалғастырды, 1992 жылы Хэбэй педагогикалық колледжінің қытай тілі мен мәдениеті факультетін бітірді, содан кейін Гуюань округіндегі төртінші орта мектепте сабақ берді. Ху Сюэвэн Гуюань округінде сабақ беру кезінде романдар жаза бастады және оның дебюттік романы «Есекке мініп, сценарийді оқу» (骑驴看唱本) атты дебюттік романы «Ұлы Қытай қорғанының әдебиеті мен өнері» (长城文艺) журналында 1995 жылы жарық көрді.

2008 жылдың желтоқсанында ол Хэбэй Жазушылар қауымдастығы төрағасының орынбасары болып сайланды.

2011 жылдың шілдесінде Ху Сюэвэн Шанья Дажунгоу округіне қала басшысының көмекшісі ретінде жұмыс істей бастады, алты ай бойы ол ауылды әр түрлі жағынан зерттеп, ауылда серуендеп, қала тұрғындарының әңгімелерін тыңдап, танысып, ой жүгіртті.

2012 жылдың 29 тамызында Бейжіңнің 19-шы Халықаралық кітап жәрмеңкесінде «Хэбэй баспа және медиа тобының» (河北出版传媒集团) «Хэбэйдің төрт батыры» (河北四侠) кітабын шығару туралы келісімге қол қойды, Ху Сюэвэн төрт кейіпкердің алғашқыларының бірі болды.

2014 жылдың тамызы Хэбэй жазушысы Ху Сюэвэн «Ымырт түсте басталады» (从正午开始的黄昏) атты новелласы үшін Лу Синьнің алтыншы әдеби сыйлығын жеңіп алды.

2022 жылдың шілдесінде Ху Сюэвэннің «Ғұмыр» (有生) романы Гао Сяошеннің алғашқы әдеби сыйлығын алды.

2023 жылдың 7 тамызында Ху Сюэвэннің «Ғұмыр» (有生) романы Мао Дунның 11-ші әдеби сыйлығының қысқа тізіміне енді.

Ху Сюэвэннің ешқашан лақап аты болған емес. Оның атын әкесі қойған. Оның әкесі үздік оқушы болған, бірақ, өкінішке орай, отбасылық себептермен байланысты ол мектепті тастап кетті. Сонын кесірінен өмір бойы өкінген. Әкесі мектепке өзі қалағандай бара алмады, сондықтан ол балаларынан үміт күтті. Оның есімі Сюэвен, ал інісі Сюэву, ол "азаматтық және әскери" дегенді білдіреді. Бұл шын мәнінде өте кең таралған атаулар [2].

Ху Сюэвэн XVIII ғасырдағы әйгілі француз тарихшысы және әдебиет сыншысы Данның "өнер философиясындағы" үзінді шабыттандырды. Данна былай деп жазды: "ғасырлар бойы біз

суретшінің дауысын ғана естиміз, бірақ құлағымызға қатты дауыстармен біз суретшімен бірге ән айтатын күрделі және шексіз бұқаралық әндерді ажырата аламыз. Тек осы хордың күшімен суретші ұлы бола алады".

"Адам ешқашан нені ұмыта алмайды? Бұл сұрақтың жауабы әр адамның тәжірибиесіне байланысты. Бірақ олардың ортақ нәрселері де бар: балалық шақ, ана, жер". Бірте-бірте Ху Сюэвэннің өмірге сондай сезімі пайда болады. Бақытты балалық шақ, сізді сүйетін ана, туып өскен туған жер осының бәрі әр адамның мінезіне әсер етеді. Басқаша айтқанда, су мен жердің бір жағы адамдардың тек бір жағын тәрбиелейді. Жасы ұлғайған сайын Ху Сюэвэннің жүрегіндегі бұл сезім айқынырақ болып, біртүрлі жарықпен жанды. Осыдан кейін Ху Сюэвэн Чжанюанның ыстық жеріне көз жүгіртті:, өмірдің мәні туралы ойлаған ескі үйде өмір туралы естеліктер ешқашан шынайы және айқын болған емес.

Ху Сюэвэннің романдары өте қатал құрылымымен ерекшеленеді, оларда ауыл тұрғындарының ауыртпалықтары мен рухани трагедиясы шынайы және терең көрсетіледі. Оның романдарындағы кейіпкерлердің көпшілігі қоғамның түбінде өмір сүретін қарапайым адамдар, олардың тағдыры көбінесе өте ауыр болып келеді, бірақ олар бітпес қайғымен күреседі, берілмейді. Сондықтан Ху Сюэвэннің романдары шындық, этика, адам табиғаты, тағдыр мен мінез тоғысатын өте күрделі мағыналар мен субтексттерге толы.

Ху Сюэвэннің романдары қарапайым, түсінікті және дәл болып келеді, оқырмандарға ерекше шабындық дәмі мен бай өмірлік атмосферасы туралы терең әсер қалдырады. Оның романдары табандылық пен реалистік стильдің дамуын бейнелейді.

Оның романдары сәнге ұмтылмайды, олар қарапайым, мызғымас, бөгеттегі адамдардың өмірін бейнелейді, олардың өмірлік мұраттары көрінеді. Ежелгі заманнан бері өзін-өзі сақтау-бұл мақтауға тұрарлық қасиет. Қазіргі қоғамда бір нәрсені сақтау өте қиын, бірақ неғұрлым қиын болса, соғұрлым құнды болады. Өзінің шығармашылық тұжырымдамасы мен стилін талап ететін Ху Сюэвэн әрдайым әбігерден алшақ, өзіндік өмір жолы мен өзіндік сценарийі бар кейіпкерлер туралы жазады.

Ху Сюэвэннің туған қаласы оның шығармашылығына әсер етті, оны екі жақты мағынамен айтуға болады. Ондағы климаттық жағдайлар қатал, сондықтан өмір сүру қиынға соғады, әсіресе бұрын. Қазір, әрине, бәрі әлдеқайда жақсы және бұл тамаша жазғы демалыс орны. Бұрын университет студенті чжанцзяковқа жолдама алған кезде, ол бірінші кезекте бөгеттің үстінен емес, астынан орын таңдады. Қатаңдық-бұл басқа адамдарды қабылдау немесе басқа жерлермен салыстыру, ал онда тұратындар үшін бұл күнделікті өмір. Сондықтан Ху Сюэвэннің кейіпкерлерінің көпшілігі өте төзімді. Мәдени тұрғыдан алғанда, Дашань - бұл көшпелі мәдениет және Орталық жазықтардың мәдени қорытпасы, көпмәдениетті қоректендіру, онда тұратын ата-бабалар, әрине, аймақтық сипатқа ие, әсіресе жылы, батыл, атмосфералық, есептелмейтін адамдармен қарым-қатынаста ғана емес, сонымен бірге ойлы, сақ, Мұқият, шараны білетін. Қытай картасында Ху Сюэвэннің туған қаласы кішкентай, жер бетінде жердің бұл шеті одан да аз, бірақ ол үшін туған қаласы әрқашан өсіп келеді.

Туған жер жазушының жүрегінде ерекше орын алады. Мұнда күннің батуы да, пештің тұманы да, бақытты естеліктер де, азапты сәттер де жазушы үшін рухани қуат пен өмірлік тәжірибе болып табылады. Ху Сюэвэн журналистерге өзінің әдеби шығармашылығы туралы айтқан кезде туған жеріне деген сүйіспеншілікке толы болды.

Туған қаланың қатты топырағында тамыр жайып, шығармашылыққа арналған материал ретінде туған қаланың ерекше өмірін ала отырып, Ху Сюэвэннің романдары шексіз шиеленіске толы. Адам табиғаты туралы шынайы ойлар, өмірлік тәжірибе, жылы атмосфера, күшті экспрессивті күш және оның шығармаларының тілінің жарқын сапасы оқырмандарға оның шынайы жазу стилінің рухы мен сұлулығын терең сезінуге мүмкіндік береді.

Жазу бағытын нақтылай отырып, Ху Сюэвэн өзіне тән аймақтық мәдени ерекшеліктері бар бірқатар романдар жаза бастады. Керемет туындылар ұрпақтан-ұрпаққа беріліп, бүкіл ұрпаққа әсер етеді, өйткені олардың барлығы сұлулық пен мейірімділікке құрметпен, және өзімшілдік сезімдерінен бас тартады. Ху Сюэвэн өз шығармаларындағы аймақтық ерекшеліктерді саналы түрде сұйылтып, адамдар арасындағы ұқсастықтарды іздей бастады.

Он жылға жуық уақыт бойы Ху Сюэвэн шындық пен бетпе-бет келіп, өзінің әдеби топырағын үнемі байытып отырды. Осы кезеңде ол аймақтық ерекшеліктерді саналы түрде сұйылтып, адамдардың ортақтық нәрсесін көбірек іздей бастады. Оның шығармалары ауыр, күрделі және алуан түрлі болып келеді. Шынайы алаңдаушылық, эмоционалды тереңдік немесе баяндау болсын, олардың барлығы қазіргі Қытай әдеби әлемінде өз позициясын бекіту, әдеби әлемде кеңінен танылу және өзінің ерекше шығармашылық стилін қалыптастыру үшін өз шығармаларын қолданатын ұлы адамның стилін көрсетеді.

«Ғұмыр» - Ху Сюэвэн жазуға бірнеше жыл жұмсаған 500 000 сөзден тұратын роман. Тарихи қол жетімділік өте кең, бірақ "өмір" күрделі және өзгермелі тарихи оқиғаларға емес, тарихтағы қарапайым адамдардың тағдырына бағытталған. "Ғұмыр" туралы 60-тан астам ғылыми мақалалар жарияланды және академиялық журналдарда "Ғұмыр" зерттеу альбомы жарық көрді; "Ғұмыр" кітабы да оннан астам рет басылып шықты, және ағылшын, неміс және француз сияқты 8 тілге аударылып жарияланды [3].

Шамамен 10 жыл бұрын Ху Сюэвэн өзі таныс болған ауылдық жерлерді және 100 жыл бойы болған оқиғаларды бейнелейтін эпикалық роман жазуға ұмтылды. Романды аяқтау үшін оған сегіз жыл қажет болды. Жұмысқа кіріспес бұрын, ол бірнеше қиындықтарды жеңуге мәжбүр болды.

Олардың бірі Қытайдағы ауыл өмірінің барлық аспектілерін қамтыған көптеген керемет романдар қазірдің өзінде шықты, сондықтан ол қандай жаңа көрініс ұсына алады?

2021 жылы роман бойынша семинарда сөйлеген сөзінде Фудан университетінің қытай әдебиеті профессоры Гао Юаньбао: "Қытайдың ауылдық жерлері туралы тағы не жазу керек?"

Гао Юаньбао романда әртүрлі "хоббилерді" көргенін айтты — акушерлікпен айналысатын "ұлы әже", күйеуі Рухуа, соя сүзбесін дайындайтын Ло Бао және т.б. "Құлау берілу" олардың өмірінің орталығына айналады. Ол романның ауылдағы адамдардың эмоционалды өміріне бағытталғанын жоғары бағалады.

Оның кітапқа шолуына сәйкес, Нанкин университетінің әдебиеттанушысы Хан Ляннның назарын аударған нәрсе – ауыл тұрғындары өздерінің депрессиясы мен көңілсіздіктерін қалай жойғаны.

Мысалы, аңшылардың ұрпағы Мао Гэн жабайы аңдарды аулаумен ашуын шығарады. Бұршақ сүзбесін өндірудің шебері Луо Бао өмірдегі қиындықтар тым көп болған кезде көңілі жайлану үшін бұршақты иіскеуі керек, ал қала басшысы Ян Ифан чилиді көп жейді.

"Бұл романда мен ауылдағы кедейлікті жеңіп, адамдардың эмоционалды және рухани мәселелерін қалай шешуге болатындығы туралы айтқым келді?"- дейді Ху Сюэвэн.

Ху Сюэвэн роман бойынша жұмысты бастамас бұрын кездескен тағы бір мәселе кейіпкердің мінездемесі болды. Оған әр түрлі адамдардың әңгімелерін айтуға жеткілікті орын беру үшін мамандығы саяхаттауды және кең әлеммен танысуды көздейтін ауылдың басты кейіпкері қажет болды [4].

Ол бүкіл әлем бойынша саяхаттап, өмірдің барлық салаларындағы және сыныптарындағы адамдарға қызмет көрсететін және жаңа өмірдің пайда болуына, кейде сәбилер мен аналардың өліміне куә болған акушерлер туралы ойлады.

"Акушерлік" ежелгі мамандық. Тіпті 1980 жылдары ауылдық жерлердегі әйелдерге дәстүрлі акушерлер босануға көмектесті. Мен олардың 1970 жылдары жұмыс істегенін бірнеше рет көрдім, өйткені менің барлық кіші інілерім олардың көмегімен дүниеге келді", - дейді Ху Сюэвэн.

Мысалы, мына үзіндіде акушерлік туралы айтылғанын көруге болады: «Барлық жүктіліктер бірқалыпты жүрмейді, жазатайым оқиғалар орын алады және туылу өлімнен әлдеқайда қиын. Акушерлер қорқатын босанудың бірнеше түрі бар, бірақ олар акушерлік Дағдылар мен техниканың ең сынағы болып табылады. Мысалы, жерге басу арқылы босану, яғни бала алдымен аяғын төмен түсіреді, содан кейін екінші аяғын да төмендете алады; мысалы, босану, яғни алдымен қолды созу, жылу мен суықты тексеру сияқты; мысалы, босану жерде отыру, алдымен бөкселерді әдейі ойнақы етіп көрсетеді; гүл туу сияқты, сиқыршы сияқты қол мен аяқтан; көлденең босану, іштегі көлденең, ойын; мысалы, зеріктіру, босану кезінде тыныс алу жетіспейді, оны уақтылы шешу керек».

Қорытынды

Ху Сюэвэннің шығармашылығы - бұл туған жердегі терең тамырлар қарапайым адамдардың өмірін бейнелеп қана қоймай, сонымен қатар әмбебап адами құндылықтар мен тақырыптарды қозғайтын туындыларды шабыттандыратын керемет мысал. Оның романдары адамның табиғаты мен туған өлкенің мәні туралы терең ойларды жеткізетін өмірдің байлығы мен эмоционалды шиеленіске толы. Оның шығармаларында біз жазудың ерекше стилін ғана емес, сонымен бірге адам өмірінің ең терең аспектілерін де көреміз. Ху Сюэвэн өзінің таланты мен өнерге деген адалдығының арқасында оқырмандарды шабыттандырады және қазіргі әдебиетте маңызды дауыс болып қала береді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Ху Сюэвэн // Энциклопедия Байду. – 2023. URL: https://baike.baidu.com/item/%E8%83%A1%E5%AD%A6%E6%96%87/12567
2. Чэнцан Ли Цинчуан. 上海访谈 | 胡学文：故乡在生长，我立在这里和世界对话；祖奶过得很好，过几天我要带她去英国 // youth-daily. – 2023. URL: https://mp.weixin.qq.com/s?__biz=MjM5NDIxNzQyMA==&mid=2651063821&idx=1&sn=63dbc229c3cb18998963955e3b4be4e1&source=41#wechat_redirect
3. 胡学文«有生» // 豆瓣读书. - 2023. URL: https://book.douban.com/subject/35275527/
4. Луо Син. 胡学文《有生》：一部“生之书”，写的是人的活法和解法 // 澎湃新闻记者. – 2023. URL: https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_22492199

ӘОЖ 811.581

ҚАЗІРГІ ҚЫТАЙ ТІЛІНІҢ ФОНЕТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ПИНЬИННІҢ РӨЛІ МЕН ҚЫЗМЕТІ

Аршынқызы Айгерім

aaiok1@mail.ru